

> Retouradres Postbus 40225 8004 DE Zwolle

[Redacted]

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Postbus 40225
8004 DE Zwolle
www.rvo.nl

Contactpersoon

[Redacted]

Onze referentie
D202400172078

Bijlagen
2

Relatienummer
200609001

Datum 28 maart 2025

Betreft Last onder dwangsom Wet dieren (Besluit houders van dieren)

Geachte heer [Redacted],

Op 31 januari 2025 heb ik u een brief gestuurd. Hierin staat dat ik van plan ben om u een last onder dwangsom op te leggen omdat ik een overtreding van de Wet dieren en meer specifiek het Besluit houders van dieren heb vastgesteld. U had de mogelijkheid hier op te reageren door een zienswijze in te dienen. Ik heb een zienswijze van u ontvangen. In deze brief leest u wat mijn beslissing is en wat dit voor u betekent.

Besluit

Ik leg u een last onder dwangsom op. Het doel van deze last onder dwangsom is ervoor te zorgen dat u de overtreding beëindigt en te voorkomen dat u nieuwe overtredingen begaat. Door de last op te volgen zorgt u ervoor dat u zich volledig houdt aan de voorschriften van uw vergunning.

Welke maatregel moet u nemen?

Het [Redacted] zorgt ervoor dat uiterlijk op 11 april 2025 in de voorstellingen alléén interactie is tussen de diervoorzorg en het dier waarbij

- i) natuurlijk gedrag, soorteigen kenmerken of noodzakelijke zorg van de dieren wordt geïllustreerd en daarmee nadrukkelijk een educatieve boodschap aan bezoekers wordt overgebracht of
- ii) het gaat om een commando dat noodzakelijk is om de voorstelling in goede banen te leiden.

U dient deze maatregel ook na de genoemde datum in stand te houden. Als blijkt dat u de maatregel niet (in voldoende mate of tijdig) uitvoert en in stand houdt, betaalt u per geconstateerde overtreding (niet-toegestane interactie tussen diervoorzorg en dier) een dwangsom van € 2.000,- tot een maximum van € 10.000,-. Deze last onder dwangsom heeft een looptijd van één jaar, gerekend vanaf de dag na dagtekening van deze brief.

Indien de dwangsom volledig is verbeurd, kan ik ook verdergaande maatregelen nemen zoals het gedeeltelijk sluiten van de dierentuin voor het publiek.

Welke overtreding heb ik vastgesteld

Op 9 augustus 2024 is er door [REDACTED] (hierna: de Stichting) bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (hierna: RVO) een handhavingsverzoek ingediend tegen [REDACTED] (hierna: [REDACTED]). De Stichting stelt in het handhavingsverzoek dat er tijdens dierpresentaties sprake is van onnatuurlijke en/of antropomorfe gedragingen die niet op eigen initiatief van het dier maar op commando worden uitgevoerd, zonder dat er een educatieve boodschap centraal staat of dat het gedrag noodzakelijk is voor de verzorging van de dieren. Om dit te onderbouwen heeft de Stichting een lijst van gedragingen toegevoegd aan het handhavingsverzoek inclusief videofragmenten van deze gedragingen.

Naast de videofragmenten die door de Stichting zijn toegestuurd, heb ik meer online beeldmateriaal bekeken en verder onderzoek gedaan naar de gedragingen die worden getoond in de dierpresentaties bij het [REDACTED]. Ik heb tevens advies gevraagd aan een expert op het gebied van gedrag van wilde dolfinnen. Ik heb het handhavingsverzoek, uw zienswijze en de expertanalyse meegenomen in mijn onderzoek. Tijdens dit onderzoek heb ik vastgesteld dat dierverzorgers tijdens de voorstelling interacties hebben met dieren zonder dat daarmee nadrukkelijk een educatieve boodschap aan bezoekers wordt overgebracht en zonder dat daarmee natuurlijk gedrag, soorteigen kenmerken of noodzakelijke zorg wordt geïllustreerd. Dit is een overtreding van een voorschrift van de dierentuinvergunning van het [REDACTED]¹, namelijk artikel 2.2, onder e (hierna: voorschrift e):

Artikel 2.2

- e. *[afpraak 4] Interactie tussen dierverzorgers en dieren tijdens de voorstelling heeft een directe link met de educatieve boodschap die tijdens de voorstelling wordt overgebracht. Interacties tussen dieren en verzorgers zijn ter illustratie van natuurlijk gedrag of soorteigen kenmerken, of het verlenen van de noodzakelijke zorg aan dieren. De educatieve boodschap die gelinkt wordt aan de interacties, zowel in het water als buiten het water, wordt nadrukkelijk aan het publiek overgebracht.*

Op basis van voorschrift e mogen dierverzorgers van het [REDACTED] tijdens de voorstelling alleen interactie hebben met dieren wanneer daarmee nadrukkelijk een educatieve boodschap aan bezoekers wordt overgebracht en daarmee ook natuurlijk gedrag, soorteigen kenmerken of noodzakelijke zorg wordt geïllustreerd. Artikel 2.2, onder b, van de vergunning (hierna: voorschrift b) geeft mede invulling aan 'natuurlijk gedrag' en 'noodzakelijke zorg':

Artikel 2.2

- b. *[afpraak 1.1] De dieren vertonen geen antropomorf of onnatuurlijk gedrag tijdens voorstellingen, tenzij:*
- *dit gedrag betreft dat noodzakelijk is (en ook daadwerkelijk wordt toegepast) voor de verzorging van de dieren én die in de voorstelling wordt getoond om de gezondheidscontrole te illustreren (en*

¹ Vergunningsnummer Dierentuin/2002/035.

- bijvoorbeeld niet als grapje). Het uitsteken van de tong door een zeeleeuw is een voorbeeld van onnatuurlijk gedrag dat noodzakelijk is voor de verzorging, namelijk voor gezondheidscontrole;*
- *dit gedrag betreft dat in het teken staat en bijdraagt aan het overbrengen en verduidelijken van de educatieve boodschap, waarbij specifieke kenmerken van de soort die gelinkt worden aan de levenswijze of waarbij het gedrag van de dieren in de natuur centraal staan. Het laten zien van de staartvin door een dolfijn door deze staartvin boven het water uit te steken is een voorbeeld van onnatuurlijk gedrag, waarmee een educatieve boodschap kan worden overgebracht over de bijzondere stand van de staartvin (een soorteigen kenmerk).*

[afpraak 1.2] Voorbeelden van ongewenste gedragingen van dolfinen zijn: het 'staand rijden' van een verzorger op een dolfijn, het 'hangen' aan de vinnen van een dolfijn, een verzorger die een salto maakt in de lucht vanaf een dolfijn, een dolfijn springt door een hoepel, een verzorger doet 'rodeo' op de rug van een dolfijn. Een voorbeeld van een ongewenste gedraging van Californische zeeleeuwen is het zwaaien met de vinnen. Voorbeelden van ongewenste gedragingen van walrussen zijn klappen met de vinnen en zwaaien met de vinnen. Deze voorbeelden per diersoort zijn een niet-limitatieve opsomming.

Een aantal van de gedragingen die zijn aangegeven door de Stichting staat nadrukkelijk opgenomen in voorschrift b als voorbeeld van ongewenst gedrag. Interacties tussen dierverzorger en dolfinen die op deze gedragingen zijn gericht, zijn dus niet toegestaan. Het gaat hier om het zwaaien met de vinnen bij de Californische zeeleeuwen en bij de walrussen om het klappen met de vinnen en zwaaien met de vinnen. Daarnaast is in voorschrift b ook aangegeven dat de genoemde voorbeelden een niet-limitatieve opsomming vormen. Dit betekent dat de genoemde gedragingen als richtlijn gelden, maar niet de enige gedragingen zijn die niet als natuurlijk kwalificeren. RVO is niet verantwoordelijk voor het verstrekken van een volledige lijst met onnatuurlijke gedragingen. Ik verwacht dat u in staat bent om zelf te onderzoeken en te beoordelen welke gedragingen onnatuurlijk of natuurlijk zijn. De hoofdregel blijft dat interactie tussen dierverzorger en dier bij het tonen van onnatuurlijke gedragingen moet worden toegelicht, waarbij het educatieve component essentieel is.

Tijdens mijn onderzoek heb ik een externe expert op het gebied van gedrag van wilde dolfinen gevraagd om gedragingen van de dolfinen te analyseren op basis van diverse videofragmenten. De bevindingen van de expert op basis van deze analyse heb ik gebruikt om te beoordelen of deze gedragingen natuurlijk of onnatuurlijk zijn. Hieronder volgt een opsomming van de aangedragen gedragingen waarvan ik heb beoordeeld dat deze overtredingen van voorschrift e opleveren, namelijk omdat een dierverzorger interactie heeft met een dier zonder dat daarmee nadrukkelijk een educatieve boodschap aan bezoekers wordt overgebracht en zonder dat daarmee natuurlijk gedrag, soorteigen kenmerken of noodzakelijke zorg wordt geïllustreerd:

- Het voortduwen van een verzorger met de neus van een dolfijn: hoewel het voortduwen van objecten (zoals vis, of levenloze objecten) soms als

natuurlijk gedrag voorkomt, is het voortduwen van mensen dit niet. Deze gedraging merk ik aan als onnatuurlijk gedrag waaraan geen educatieve boodschap verbonden is. Deze gedraging is ook niet noodzakelijk voor de verzorging van het dier. Deze interactie tussen dierverzorger en dier heeft dus geen directe link met een educatieve boodschap ten aanzien van natuurlijk gedrag, soorteigen kenmerken of noodzakelijke zorg.

- Trainer en dolfijn drijven op de rug en trainer haakt met voeten in staart dolfijn: het omgekeerd zwemmen (met de buik omhoog) op zichzelf is natuurlijk gedrag, echter zouden mensen hier nooit bij betrokken zijn. Hetzelfde geldt voor het haken van de voeten in de staart van de dolfijn. Dit gedrag beoordeel ik als onnatuurlijk gedrag waaraan geen educatieve boodschap verbonden is. Indien het op de rug drijven nodig zou zijn voor de gezondheidscontrole, is het niet nodig om daarbij voeten in de staart te haken. Deze interactie tussen dierverzorger en dier heeft dus geen directe link met een educatieve boodschap ten aanzien van natuurlijk gedrag, soorteigen kenmerken of noodzakelijke zorg.
- Dolfijn springt driemaal achter elkaar over twee trainers heen: het springen uit het water is natuurlijk gedrag, echter het springen over mensen heen niet. In deze context beoordeel ik dit als onnatuurlijk gedrag waaraan geen educatieve boodschap verbonden is. Deze interactie tussen dierverzorger en dier heeft dus geen directe link met een educatieve boodschap ten aanzien van natuurlijk gedrag, soorteigen kenmerken of noodzakelijke zorg.
- Dolfijnen springen op commando meermaals op de kant en blijven daar liggen: hoewel ongebruikelijk bij tuimelaar dolfijnen, zijn er wel populaties bekend die dit doen als onderdeel van jachttechnieken. Daarbij kan dit gedrag nuttig zijn voor de verzorging van het dier. Echter ontbreekt de educatieve boodschap waarbij dit wordt uitgelegd.
- Dolfijnen steken op commando meermaals de staart boven het water uit: dit gedrag wordt benoemd als voorbeeld in de voorschriften als gedrag wat alleen is toegestaan indien dit bijdraagt aan het verduidelijken van de educatieve boodschap. Deze educatieve boodschap mist.
- Twee dolfijnen draaien rond in het water met een trainer: de synchrone handeling waarbij er twee dolfijnen op hun plaats ronddraaien heeft een antropomorf karakter omdat het lijkt op het draaien van een persoon. De dieren imiteren de trainer. Dit gedrag is beoordeeld als antropomorf gedrag waaraan geen educatieve boodschap is verbonden. Ook is dit gedrag niet noodzakelijk voor de verzorging van het dier. Deze interactie tussen dierverzorger en dier heeft dus geen directe link met een educatieve boodschap ten aanzien van natuurlijk gedrag, soorteigen kenmerken of noodzakelijke zorg.
- Dolfijnen springen op commando over een waterstraal: het springen uit het water is natuurlijk gedrag, echter het springen over objecten niet. Dit gedrag is beoordeeld als onnatuurlijk gedrag waaraan geen educatieve boodschap zit verbonden. Ook is dit gedrag niet noodzakelijk voor de verzorging van het dier.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
28 maart 2025

Onze referentie
D202400172078

- Californische zeeleeuwen zwaaien met vinnen en bewegen op commando van vin naar vin: deze gedragingen zijn opgenomen in de voorschriften als zijnde ongewenst gedrag zonder enige educatieve waarde. Deze gedragingen mogen niet worden getoond.
- Stellerzeeleeuwen zwaaien op commando met de vinnen naar bezoekers: dit gedrag is bij de Californische zeeleeuw specifiek opgenomen als ongewenst gedrag. Net als voor de Californische zeeleeuw, is dit voor Stellerzeeleeuwen ook ongewenst gedrag en heb ik dit beoordeeld als onnatuurlijk gedrag waaraan geen educatieve boodschap zit verbonden. Ook is dit gedrag niet noodzakelijk voor de verzorging van het dier.
- Walrus rolt op commando om: dit gedrag merk ik aan als onnatuurlijk gedrag waaraan geen educatieve boodschap verbonden is. Indien dit gedrag nodig is voor de verzorging van het dier, dient dit duidelijk te worden uitgelegd aan het publiek. Dit is echter niet het geval.
- Walrus klapt en zwaait op commando met de vinnen: deze gedragingen zijn opgenomen in de voorschriften als zijnde ongewenst gedrag zonder enige educatieve waarde. Dit gedrag mag niet worden getoond.
- Walrus schudt op commando zodat vet blubbert: dit gedrag beoordeel ik als onnatuurlijk gedrag waaraan geen educatieve boodschap verbonden is. Ook is dit gedrag niet noodzakelijk voor de verzorging van het dier. Het zet de dieren op een clowneske wijze neer.
- Walrus spuit bezoeker op commando nat met water: dit gedrag heb ik beoordeeld als onnatuurlijk gedrag zonder educatieve waarde. Ook is dit gedrag niet noodzakelijk voor de verzorging van het dier. Het dient louter ter vermaak.
- Trainer heeft interactie met zeehond waarbij zeehond tong uitsteekt. Dit gedrag wordt benoemd als voorbeeld in de voorschriften als gedrag wat alleen is toegestaan indien dit bijdraagt aan het verduidelijken van de educatieve boodschap, bijvoorbeeld om de gezondheidscontrole van het dier te illustreren. Echter mis ik de educatieve achtergrond hierbij. Deze interactie tussen dierverzorger en dier heeft dus geen directe link met een educatieve boodschap ten aanzien van natuurlijk gedrag, soorteigen kenmerken of noodzakelijke zorg.
- Dolfijn maakt op commando geluid boven water: het is natuurlijk gedrag voor dolfijnen om geluid te maken onder water, maar het is onnatuurlijk om dit boven water te doen. Dit gedrag merk ik daarom aan als onnatuurlijk gedrag waaraan geen educatieve boodschap verbonden is. Ook is dit gedrag niet noodzakelijk voor de verzorging van het dier.
- Een dolfijn springt op commando uit het water en staat kort rechtop door gebruik te maken van de staart. Het opspringen uit het water is natuurlijk gedrag, maar het rechtop blijven staan door de staart te gebruiken is dit niet. Dit gedrag is beoordeeld als onnatuurlijk gedrag waaraan geen educatieve boodschap verbonden is.
- Een dolfijn gooit met het hoofd water naar achteren op commando: dit gedrag beoordeel ik als onnatuurlijk waaraan geen educatieve boodschap verbonden is.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
28 maart 2025

Onze referentie
D202400172078

- Dolfijnen plaatsen hun neus in de nek van een trainer: dit is onnatuurlijk gedrag en creëert het beeld dat dolfijnen knuffel- en of huisdieren zijn. Deze interactie tussen diervorzorger en dier heeft ook geen directe link met een educatieve boodschap. Daarnaast is dit gedrag niet noodzakelijk voor de verzorging van het dier. Deze interactie tussen diervorzorger en dier heeft dus geen directe link met een educatieve boodschap ten aanzien van natuurlijk gedrag, soorteigen kenmerken of noodzakelijke zorg.
- Dolfijnen zwemmen op de rug terwijl een trainer voortgeduwd wordt. Dit gedrag merk ik aan als onnatuurlijk gedrag waaraan geen educatieve boodschap verbonden is. Deze interactie tussen diervorzorger en dier heeft ook geen directe link met een educatieve boodschap die nadrukkelijk aan het publiek wordt overgebracht. Daarnaast is dit gedrag niet noodzakelijk voor de verzorging van het dier. Deze interactie tussen diervorzorger en dier heeft dus geen directe link met een educatieve boodschap ten aanzien van natuurlijk gedrag, soorteigen kenmerken of noodzakelijke zorg.
- Drie dolfijnen drijven bewegingloos op hun rug in het water: op de rug zwemmen komt af en toe voor bij dolfijnen, maar niet op de manier zoals is te zien in het videofragment. Dit gedrag beoordeel ik als onnatuurlijk gedrag waaraan geen educatieve boodschap verbonden is. Indien dit gedrag noodzakelijk is voor de verzorging van het dier dient dit duidelijk aan het publiek overgebracht te worden.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
28 maart 2025

Onze referentie
D202400172078

Toelichting

Uw zienswijze heb ik meegenomen bij het nemen van dit besluit en licht dit als volgt toe.

Visitatiecommissie 2019

In uw zienswijze geeft u aan dat de visitatiecommissie Dierentuinen in 2019 het Ministerie van LVVN heeft geadviseerd over de dierpresentaties die in het [REDACTED] worden gegeven. Ik merk hierbij op dat in de bevindingen van de commissie in 2019 onder andere het volgende werd geconstateerd:

'Elementen uit de dierpresentaties van de dolfijnen in de koepel en de Californische Zeeleeuwen sluiten volgens de commissie niet aan bij de doelstellingen van de EU-dierentuinrichtlijn, zoals geïmplementeerd in het Besluit houders van dieren. De dieren worden te veel gebruikt als performers. De presentaties bestaan overwegend uit antropomorf en onnatuurlijk gedrag. De presentaties stemmen daardoor niet overeen met de huidige inzichten over moderne dierentuinen. Bovendien brengt dit een verkeerde – niet educatief verantwoorde – boodschap over op het publiek. Voorbeelden zijn het 'staand-rijden' van de verzorger of het 'hangen' aan de vinnen van een dolfijn, het uit het water lanceren van de verzorger door een dolfijn, zwaaien met vinnen en ander als clownesk te bestempelen gedrag bij de Californische Zeeleeuwen. Ook bij de walrussen was er sprake van antropomorf gedrag, maar in mindere mate.'

Dit rapport van de visitatiecommissie richt zich op de presentaties die het [REDACTED] aanbiedt. In tegenstelling tot wat u in uw zienswijze stelt, zijn er in dit

rapport geen afspraken vastgelegd om verbeteringen door te voeren. Het doel van dit rapport is uitsluitend om de huidige situatie te beschrijven en advies te geven aan het Ministerie van LVVN.

Met betrekking tot enkele bevindingen in het rapport van de visitatiecommissie in relatie tot de afspraken uit 2021 met het Ministerie van LVVN, werden er in de tussentijd verbeteringen doorgevoerd. Zo is op 29 januari 2020 een aangepaste dolfijnvoorstelling voorgelegd aan de visitatiecommissie en het Ministerie van LVVN. Hierbij is aangegeven dat gedeeltelijk tegemoet is gekomen aan de bezwaren van de visitatiecommissie, maar er zijn geen uitspraken gedaan over de afzonderlijke elementen in de voorstelling. Deze opmerkingen heeft het [REDACTED] verwerkt in een vernieuwde dolfijnvoorstelling. Echter, de huidige voorschriften bestonden op dat moment nog niet. Het is daarom niet mogelijk om te zeggen of de voorstelling destijds wel of niet voldeed aan de voorschriften. De afspraken over de voorstellingen waren daarnaast niet gebaseerd op hoe de dolfijnvoorstelling eruit moest zien, maar op wat op dat moment beleidsmatig wenselijk werd geacht. Hoewel het advies van de visitatiecommissie als uitgangspunt is genomen, is dit niet één op één overgenomen. De verantwoordelijkheid om te zorgen dat de presentatie voldoet aan de geldende voorschriften ligt bij het [REDACTED].

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
28 maart 2025

Onze referentie
D202400172078

Beleidsprotocol

In uw zienswijze geeft u aan dat u een protocol heeft opgesteld naar aanleiding van de afspraken met het Ministerie van LVVN, waarin is vastgelegd welke afspraken zijn gemaakt en hoe deze worden nageleefd. U stelt dat hierin staat beschreven op welke wijze dierpresentaties worden gegeven en welk gedrag mag worden vertoond. Dit document is goedgekeurd bij het besluit van 13 juni 2024 en RVO heeft bevestigd dat u voldoende invulling geeft aan de voorschriften a t/m h onder artikel 2.2 op uw dierentuinvergunning. In dit protocol heeft u in uw eigen woorden de afspraken onder voorschriften 2.2. b en 2.2. e vastgelegd onder onderwerp 2. *Gedragingen* en onderwerp 7. *Mens-dier interacties*. Uw protocol benadrukt hiermee de afspraken met het Ministerie van LVVN welke zijn opgenomen als voorschriften op uw vergunning. Uw protocol is om deze reden ook goedgekeurd. Wat er op schrift staat in uw protocol zegt echter niets over uw handelswijze in de praktijk.

Inspectie 2024

In uw zienswijze geeft u aan dat de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (hierna: NVWA) tijdens een inspectie op 1 mei 2024 onder andere heeft vastgesteld dat er geen sprake is van antropomorf of onnatuurlijk gedrag tijdens de voorstellingen. Vaststaat dat het [REDACTED] op de videobeelden die ten grondslag liggen aan dit besluit, handelt in strijd met voorschrift e bij de Vergunning. Dat dit niet tijdens elke voorstelling zo is of niet dagelijks het geval is, doet hier niets aan af. Het [REDACTED] is gehouden te allen tijde bij elke voorstelling dit voorschrift na te leven. Uit de videobeelden blijkt dat van structurele naleving evident geen sprake is. Daarnaast is er in het eerdere rapport van de NVWA niet beschreven welke gedragingen exact werden getoond tijdens de presentaties en waarom ze werden beoordeeld als zijnde niet antropomorf. Om dit te kunnen beoordelen heeft RVO een expert geraadpleegd, die op basis van zijn specialistische inzicht tot de conclusie is gekomen dat er wel degelijk sprake is van interacties tussen dieren en verzorgers die geen natuurlijk gedrag of

soorteigen kenmerken of het verlenen van de noodzakelijke zorg aan dieren illustreren.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Rechtszekerheidsbeginsel

In uw zienswijze betoogt u dat RVO handelt in strijd met het rechtszekerheidsbeginsel door te stellen dat RVO niet verantwoordelijk is voor het verstrekken van een volledige lijst met verboden gedragingen en verwacht dat het [REDACTED] zelf in staat is om te beoordelen welke gedragingen als onnatuurlijk worden beschouwd. Hieruit zouden geen duidelijke rechten en plichten voor het [REDACTED] voortvloeien. Ik deel uw mening niet. Artikel 4.7 lid 1a van het Besluit houders van dieren bepaalt dat de vergunninghouder de dieren op zodanige wijze moet houden dat hun soorteigen gedrag wordt gerespecteerd en zoveel mogelijk in stand wordt gehouden. Het geven van dierpresentaties past hier alleen bij als het onderdeel is van een informatieve en educatieve programma over de tentoongestelde diersoorten, zoals bedoeld in artikel 4.10 lid 2 van het Besluit houders van dieren. Een dergelijk programma moet dus informatief en educatief zijn en een educatief verantwoord doel dienen. Om dit te verduidelijken, zijn de afspraken expliciet opgenomen in de vergunning en bovendien in uw eigen protocol vastgelegd:

Datum

28 maart 2025

Onze referentie

D202400172078

2.1 *Tijdens dierpresentaties worden er geen antropomorfe of onnatuurlijke gedragingen van de dieren gevraagd, tenzij;*

2.1.1 *Dit gedrag noodzakelijk is voor de verzorging van de dieren en in de presentatie wordt getoond om een gezondheidscontrole te illustreren (zoals bijvoorbeeld tandenpoetsen bij de walrussen of het uitsteken van de tong bij een zeeleeuw). Bij deze gedragingen dient altijd uitleg te worden gegeven over het hoe en waarom van de gezondheidscontrole.*

2.1.2 *Dit gedrag bijdraagt aan het overbrengen en verduidelijken van een educatieve boodschap, waarbij specifieke kenmerken van de soort gelinkt worden aan de levenswijze of waarbij het gedrag van de dieren in de natuur centraal staan. Een voorbeeld hiervan is het staartzwaaien van een dolfijn. Dit is geen natuurlijk gedrag, maar geeft gelegenheid tot het overbrengen van een educatieve boodschap over de kracht en de stand van de staartvin.*

2.2 *In de dierpresentaties staat het gedrag dat de dieren in de natuur vertonen centraal. Hierbij wordt uitgelegd onder welke omstandigheden het gedrag in de natuur kan voorkomen. 2.2.1 Wanneer er in de voorstelling een onnatuurlijke gedraging van een dier wordt gevraagd om een reden zoals genoemd in punt 2.1.1 en 2.1.2, moet aan de bezoeker zo veel mogelijk duidelijk worden gemaakt dat het om onnatuurlijk gedrag gaat en waarom de dieren dit gedrag laten zien.*

2.2.2 *Gedragingen die worden gevraagd om een presentatie in goede banen te leiden, zoals het sturen van de dieren, hoeven niet worden uitgelegd.*

2.3 *Voorbeelden van **ongewenste gedragingen** per diersoort die onder geen enkele voorwaarde mogen worden vertoond zijn;*

2.3.1 Tuimelaardolfijn (*Tursiops truncatus*):

- Het 'staand rijden' van een verzorger op een dier
- het 'hangen' aan de vinnen van een dier door een verzorger
- Het 'zitten op de rug' van een dier door een verzorger
- Het laten springen door een hoepel
- De dolfijn een verzorger uit het water laten lanceren om deze een salto te laten maken in de lucht

- Elke andere gedraging die primair de acrobatische vaardigheden van de verzorger belicht

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

2.3.2 **Californische zeeleeuw** (*Zalophus californianus*) en **Stellerzeeleeuw** (*Umetopias jubatus*):

- Het 'hallo' zwaaien met de vinnen
- Het klappen met de vinnen
- Het laten springen door een hoepel
- Het balanceren van een bal op de neus
- Het geven van een 'kus' aan een verzorger of bezoeker

Datum
28 maart 2025

Onze referentie
D202400172078

2.3.3 **Pacifische walrus** (*Odobenus rosmarus*):

- Het 'hallo' zwaaien met de vinnen
- Het klappen met de vinnen
- Het geven van een 'kus' aan een verzorger
- Het 'schamen' waarbij het dier het hoofd naar beneden doet en de ogen met zijn borstvinnen bedekt

2.3.4 **Gewone zeehond** (*Phoca vitulina*) en **grijze zeehond** (*Halichoerus grypus*):

- Het laten springen door een hoepel
- Het geven van een 'kus' aan een verzorger of bezoeker

2.3.5 Bovenstaande voorbeelden zijn een niet-limitatieve opsomming. Dit betekent dat uitbreiding van de lijst mogelijk is. De voorbeelden zijn zo compleet mogelijk opgesteld maar geven geen automatisch groen licht voor elke andere gedraging.

De rechten en plichten die uit bovenstaande protocol voortvloeien zijn duidelijk. Er wordt gesproken over een niet-limitatieve opsomming, waaruit duidelijk wordt dat het niet alleen gaat om de gedragingen die zijn opgenomen in de voorschriften. Verder staat er onder 2.2.1 in uw eigen protocol dat wanneer er in de voorstelling een onnatuurlijke gedraging van een dier wordt gevraagd om een reden zoals genoemd in punt 2.1.1 en 2.1.2, er aan de bezoeker zo veel mogelijk duidelijk moet worden gemaakt dat het om onnatuurlijk gedrag gaat en waarom de dieren dit gedrag laten zien. Hieruit blijkt de plicht dat alle onnatuurlijke gedragingen moeten worden verklaard binnen de context van de presentatie.

Het is onmogelijk om een complete lijst op te stellen met alle gedragingen die onnatuurlijk zijn; er zullen altijd nieuwe gedragingen te bedenken zijn die niet natuurlijk zijn. U heeft in uw eigen protocol opgenomen dat bovenstaande opsomming niet-limitatief is. RVO verwacht inderdaad dat het [REDACTED] als vergunninghouder en met de nodige ervaring met zeezoogdieren, zelf de verantwoordelijkheid neemt om gedegen onderzoek te doen naar welke vorm van interactie met de dieren en getoonde gedragingen toegestaan zijn als natuurlijk en/of niet antropomorf voordat het de voorstellingen verzorgt. U heeft deze afspraken met het ministerie gemaakt en u bent als dierentuin zelf verantwoordelijk voor het naleven van de voorschriften van uw vergunning.

Niet naleven voorschriften/overtreding

Uiteraard staat RVO open voor een gesprek over of gedragingen natuurlijk en/of antropomorf zijn indien deze gedragingen zich in een grijs gebied bevinden. Echter, stelt u in uw zienswijze dat het laten zien van onnatuurlijke gedragingen geen aanleiding kan zijn om handhavend op te treden, omdat het voor het [REDACTED] niet was te voorzien dat betreffende gedragingen als overtreding worden aangemerkt. Voorschriften die aan een vergunning worden verbonden

hebben als doel om te regelen onder welke voorwaarden een vergunninghouder de vergunde activiteit mag uitvoeren. Uw diertuinvergunning geeft u dus toestemming om uw diertuin te mogen exploiteren, op voorwaarde dat u de voorschriften die aan uw vergunning zijn verbonden naleeft. Dat u het niet naleven van de vergunningvoorschriften anders ziet dan een overtreding, is dan ook onnavolgbaar voor mij.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
28 maart 2025

Onze referentie
D202400172078

Voorschrift e regelt voorwaarden waaronder dierversorgers van het [REDACTED] tijdens de voorstelling interacties mogen hebben met dieren. Hiermee moet nadrukkelijk een educatieve boodschap aan bezoekers worden overgebracht en daarmee ook natuurlijk gedrag, soorteigen kenmerken of noodzakelijke zorg worden geïllustreerd. Voorschrift b geeft mede invulling aan 'natuurlijk gedrag' en 'noodzakelijke zorg'. Hier is onder andere opgenomen dat de dieren géén antropomorf of onnatuurlijk gedrag vertonen tijdens voorstellingen, tenzij dit gedrag noodzakelijk is voor de verzorging én die in de voorstelling wordt getoond om de gezondheidscontroles te illustreren, of dit gedrag betreft dat in het teken staat en bijdraagt aan het overbrengen en verduidelijken van de educatieve boodschap, waarbij specifieke kenmerken van de soort die gelinkt worden aan de levenswijze of waarbij het gedrag van de dieren in de natuur centraal staat. Ook is er in dit voorschrift opgenomen dat, als de dieren in de voorstelling onnatuurlijk gedrag laten zien, het voor de bezoekers zoveel mogelijk duidelijk moet worden gemaakt dat het om onnatuurlijk gedrag gaat en waarom de dieren dit gedrag laten zien. Op basis van deze voorschriften is alléén interactie tussen de dierversorger en het dier toegestaan waarbij natuurlijk gedrag, soorteigen kenmerken of noodzakelijke zorg van de dieren wordt geïllustreerd en daarmee nadrukkelijk een educatieve boodschap aan bezoekers wordt overgebracht, of het gaat om een commando dat noodzakelijk is om de voorstelling in goede banen te leiden.

Met andere woorden: u moet duidelijk op het publiek overbrengen dat een gedraging onnatuurlijk is, maar dat het dier getraind is om het gedrag te vertonen ten behoeve van gezondheidscontroles of het tonen van soorteigen kenmerken. Als u niet kunt uitleggen waarom een bepaalde onnatuurlijke gedraging van een dier wordt gevraagd, dan mag het niet getoond worden. Indien u niet in staat bent om te beoordelen of bepaald gedrag onnatuurlijk en/of antropomorf is, dan kunt u óf het gedrag niet tonen, óf een educatieve boodschap bij het gedrag geven. In beide gevallen bent u niet in overtreding en hoeft er niet handhavend opgetreden te worden. Hoe u om kunt gaan met gedrag waarvan u niet zeker bent of het natuurlijk of onnatuurlijk is, is hierdoor op te maken uit de voorschriften. De interactie tussen dierversorgers en dieren zonder dat daarmee nadrukkelijk een educatieve boodschap aan bezoekers wordt overgebracht en zonder dat daarmee natuurlijk gedrag, soorteigen kenmerken of noodzakelijke zorg wordt geïllustreerd is wegens de redenen hierboven dus wel een aanleiding om handhavend op te treden.

Verder merk ik graag op dat er gedragingen werden getoond die expliciet zijn opgenomen in artikel 2.2, b. (afpraak 1.2) van uw vergunning, tevens opgenomen in uw protocol onder 2.3 als "*voorbeelden van ongewenste gedragingen per diersoort die onder geen enkele voorwaarde mogen worden vertoond*". Het is voor het [REDACTED] zeker te voorzien dat betreffende gedragingen als overtreding worden aangemerkt.

Vertrouwensbeginsel

Daarnaast stelt u dat RVO handelt in strijd met het vertrouwensbeginsel door handhavend op te treden tegen de werkwijze van het [REDACTED] bij de dierpresentaties, terwijl eerdere besluiten zouden impliceren dat de werkwijze door RVO werd geaccepteerd en in overeenstemming werd geacht met de vergunningsvoorschriften. Deze redenatie volg ik niet. RVO heeft inderdaad uw protocollen goedgekeurd, omdat deze in uw eigen woorden de gemaakte afspraken met LVVN onderstrepen. Echter houdt u zich niet aan uw eigen protocol. Waar RVO op handhaaft is dan ook geen onderdeel van een goedgekeurd besluit.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
28 maart 2025

Onze referentie
D202400172078

Zorgvuldigheidsbeginsel en motiveringsbeginsel

In uw zienswijze geeft u aan dat het besluit niet is gebaseerd op een deugdelijke en controleerbare vaststelling van relevante feiten en omstandigheden omdat RVO het besluit heeft genomen op basis van een aantal videofragmenten welke ik heb ontvangen van de Stichting en zelf online heb gevonden. U stelt dat RVO de jurisprudentie van de Afdeling miskent dat op grond van het zorgvuldigheidsbeginsel en motiveringsbeginsel het aan het bevoegd gezag is om aannemelijk te maken dat een overtreder een overtreding heeft gepleegd.

Het argument dat videobeelden geen compleet beeld geven, is in dit geval niet van toepassing, aangezien de opnamen de interacties tussen dierverzorger en dier objectief weergeven. Sterker nog, videobeelden geven juist een neutrale, reproduceerbare weergave van de feiten. Bovendien heeft het [REDACTED] deze videobeelden, althans de juistheid ervan, niet betwist. De beoordeling van de gedragingen is via objectief vastgelegde beelden, die exact de situatie weergeven, ook nog voorgelegd aan een expert op basis van dolfinjngedrag. Tegelijkertijd geeft het [REDACTED] zelf aan dat zij niet altijd precies weet wat onder onnatuurlijk en/of antropomorf gedrag valt en zijn de videobeelden ook niet verifieerbaar (op basis van objectieve bronnen) weerlegd.

Gelet hierop heb ik zorgvuldig onderzoek verricht en de overtreding deugdelijk gemotiveerd.

Educatief programma volstaat

Daarnaast stelt u dat het [REDACTED] de bezoekers in het park een uitgebreid educatief programma biedt, waarbij informatieve presentaties over de dieren wordt gegeven en (onder meer) educatieve boekjes en handleidingen aan bezoekers wordt gegeven. Dit doet niet af aan mijn constatering dat dierverzorgers interacties hebben met dolfinen zonder dat daarmee nadrukkelijk een educatieve boodschap aan bezoekers wordt overgebracht en zonder dat daarmee natuurlijk gedrag, soorteigen kenmerken of noodzakelijke zorg wordt geïllustreerd.

Externe expert niet bekend

U geeft aan dat er geen informatie is gegeven over de externe expert die RVO heeft geraadpleegd. Bijgevoegd vindt u het rapport van deze expert. De expert heeft uitsluitend de losse filmbeelden beoordeeld zonder verdere context met betrekking tot de herkomst van de beelden en de locatie. Dit heb ik gedaan om de beoordeling, of een bepaalde gedraging onnatuurlijk en/of antropomorf is, zo objectief mogelijk te laten. De beoordeling of er genoeg educatieve achtergrond is bij de getoonde gedragingen, is namelijk niet aan de expert om te beoordelen maar aan RVO. Ik heb puur aan de hand van zijn expertise bepaald of bepaalde gedragingen in het wild voorkomen.

Oud aangeleerd gedrag/geen beloning

In uw zienswijze haalt u ook aan dat sommige gedragingen oud aangeleerd gedrag betreffen, waarbij het dier gedrag toont wat het vroeger aangeleerd heeft gekregen maar nu niet meer wordt gevraagd of voor wordt beloond. Daarbij benoemt u als voorbeeld de video van de Californische zeeleeuw waar het dier onder andere zwaait met de vinnen. U geeft aan dat voor de experts duidelijk te herkennen is dat het dier niet wordt beloond voor dit gedrag en dat het soms, ondanks uw inspanningen om dit gedrag om te buigen, kan voorkomen dat het dier een verzoek van de verzorger verkeerd interpreteert.

In dit voorbeeld kan ik mij niet vinden. Er wordt duidelijk naar het dier gekeken terwijl de verzorger aan het zwaaien is. Het is dan ook te verwachten dat het dier zich aangespoord voelt om mee te zwaaien, omdat dit eerder op die manier onderdeel was van de training. U geeft aan zich in te spannen om het gedrag om te buigen, maar het blijven gebruiken van dezelfde beweging van de verzorger waar vroeger een antropomorf gedrag aan verbonden zat, in dit geval zwaaien, spreekt dit tegen. Het is mogelijk dat gebaren die vroeger op de bij de commando's horende gebaren lijken, verkeerd door het dier kunnen worden geïnterpreteerd. Eenmaal bekend, moeten deze gebaren in de voorstelling worden vermeden.

Verder merk ik op dat in de andere video's de dieren wel worden beloond voor het tonen van onnatuurlijk gedrag. Het argument, dat dieren niet worden beloond voor ongewenst onnatuurlijk gedrag, lijkt daarom alleen voor deze video van de Californische zeeleeuw te gelden en is daarmee niet maatgevend.

Ik blijf bij mijn oordeel dat bovenstaande gedragingen onnatuurlijk en/of antropomorfe gedragingen zijn zonder dat deze noodzakelijk zijn voor de verzorging van de dieren en zonder dat deze bijdragen aan een educatieve boodschap. De interactie tussen dierverzorger en dier bij bovenstaande gedragingen heeft dus geen directe link met een educatieve boodschap. Hiermee overtreedt het [REDACTED] voorschrift e bij zijn dierentuinv vergunning.

Bezwaar

Als u het niet eens bent met deze beslissing, kunt u binnen zes weken na verzending van deze brief digitaal of schriftelijk een bezwaarschrift indienen. Een digitaal bezwaarschrift kunt u indienen via mijn.rvo.nl. Als u schriftelijk bezwaar wilt maken, stuurt u het ondertekende bezwaarschrift naar de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, afdeling Juridische Zaken, postbus 40219, 8004 DE Zwolle.

Bij het indienen van een digitaal bezwaarschrift vraag ik u naar een aantal gegevens uit deze brief. Maakt u schriftelijk bezwaar, vermeld in uw bezwaarschrift dan in ieder geval de datum van de beslissing waartegen u bezwaar maakt en uw relatienummer. U vindt deze nummers in de rechter kantlijn in deze brief.

Op mijn.rvo.nl/bezwaar vindt u meer belangrijke informatie over het digitaal en schriftelijk indienen van een bezwaarschrift.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
28 maart 2025

Onze referentie
D202400172078

Meer informatie

Heeft u nog vragen over deze brief, neem dan telefonisch contact met ons op: 088 042 42 42. U kunt vragen naar de medewerker die vermeld staat in het colofon rechtsboven. Heeft u algemene vragen, kijk dan op www.rvo.nl.

Met vriendelijke groet,

De Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
namens deze:

Bijlage:

- Overzicht relevante wet- en regelgeving: waar staat het in de wet?
- Rapport van expert dolfijnen in het wild

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum

28 maart 2025

Onze referentie

D202400172078

Bijlage

Overzicht relevante wet- en regelgeving: waar staat het in de wet?

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Algemene wet bestuursrecht

- Artikel 4.8: lid 1 en 2

Datum

28 maart 2025

Onze referentie

D202400172078

Wet dieren

- Artikel 2.2 Houden van dieren: lid 1 t/m 11
- Artikel 2.16 Vertoning dieren: lid 1 t/m 4
- Artikel 5.12 Bedrijven, inrichtingen en locaties: lid 1 en 2
- Artikel 7.1 Grondslag
- Artikel 7.5 Voorschriften en beperkingen: lid 1 t/m 4
- Artikel 8.5 Bestuursdwang
- Artikel 8.6 Definities: lid 1 en 2
- Artikel 8.7 Bevoegdheid

Besluit houders van dieren

- Artikel 2.1 Aanwijzing productiedieren
- Artikel 4.1. Begripsbepalingen
- Artikel 4.2 Exploitatie dierentuin: lid 1 t/m 3
- Artikel 4.6 Nadere voorschriften en beperkingen

De volledige wettekst vindt u op www.wetten.nl.

Expert assessment of dolphin behaviour in a captive facility

January 2025

ASSESSMENT

1. Videofragment_DD_2024_1 A dolphin pushes the trainer through the water.

1. Based on the video fragments, could you indicate to what extent the displayed behaviour can be considered natural, unnatural, or even anthropomorphic for the species in question?

The mere fact that a dolphin is pushing a human through water renders this behaviour rather unnatural, as this situation would extremely rarely, if ever, occur in the wild. While dolphins can and do occasionally push various objects (e.g. fish, cephalopods, jellyfish, or inanimate objects) or each other with their rostrums, this behaviour would typically not be performed at high speeds as shown in the video and would almost certainly not involve humans. Such behaviour appears to be part of dolphin shows in captivity relatively often, but is not something typically observed in the wild.

2. If the displayed behaviour is not natural, could you indicate to what extent the displayed behaviour differs from species-specific natural behaviour in the wild?

See question 1.

3. Could you indicate to what extent the behaviour might serve a necessary purpose in the care and management of the species in question?

I do not see how this behaviour could aid in the care and management of these animals, as it does not appear to facilitate any medical examination or treatment, nor provide other benefits. It is my understanding that the primary aim of this behaviour is public entertainment and demonstration of what these animals can be trained to do.

4. Does the behaviour, in your opinion, potentially compromise the well-being of the animals?

Other than the fact these animals are captive, probably not. While not natural, I suspect there is nothing that makes this behaviour inherently detrimental to the well-being of the animals (other than being kept in captivity, which in itself are unnatural conditions).

5. Could you please provide justifications for your assessments in questions 1 to 4, including clear examples with comparisons of wild dolphin behaviour, while also referring to relevant scientific insights or literature that support your judgement?

It is difficult to pinpoint single examples, especially since as I refer to these behaviours as being uncommon in the wild – by definition this means I am unable to give examples of this behaviour occurring (to my knowledge at least). It is true that the published literature does not encompass everything ever observed by researchers in the wild, but I have never observed such behaviour in the wild myself, I am not aware of any colleagues observing it, and I am not aware of any publications reporting it. Note that I am basing a lot of my assessments (also in the following examples) based on my own 29-year experience observing wild dolphins, knowledge of the literature, discussions with colleagues, conferences and even numerous videos of dolphin behaviour. I may not be able to point to very specific examples in all cases.

2. Videofragment_DD_2024_2 The trainer and dolphin float on their backs, with the trainer hooking their feet onto the dolphin's tail.

1. Based on the video fragments, could you indicate to what extent the displayed behaviour can be considered natural, unnatural, or even anthropomorphic for the species in question?

As in the previous case, I cannot imagine a situation where a dolphin would engage in such behaviour with a human in the wild, not am I aware of any such instances. Dolphins in the wild do often swim inverted (belly-up), and may also float at the surface in this position for short periods of time (typically seconds). However, this would not involve humans. Inter-specific interactions among dolphins would not typically involve such behaviour, as there would be no possibility of “hooking” each other with the tail, as is done here using human feet.

2. If the displayed behaviour is not natural, could you indicate to what extent the displayed behaviour differs from species-specific natural behaviour in the wild?

See question 1.

3. Could you indicate to what extent the behaviour might serve a necessary purpose in the care and management of the species in question?

I can see how training a dolphin to lie semi-motionless on the surface with its ventral side exposed could potentially serve medical examination purposes, where the ventral side of the animal needs to be visible or reachable. However, this would not involve a human in the water, nor any “hooking” of the tail with one’s feet.

4. Does the behaviour, in your opinion, potentially compromise the well-being of the animals?

Unlikely. Again, while not natural, I suspect there is nothing that makes this behaviour inherently detrimental to the well-being of the animals, unless the footwear of the person was abrasive and could cause abrasions on the skin of the animal.

5. Could you please provide justifications for your assessments in questions 1 to 4, including clear examples with comparisons of wild dolphin behaviour, while also referring to relevant scientific insights or literature that support your judgement?

See above.

3. Videofragment_DD_2024_3 The dolphin jumps three times over two trainers.

1. *Based on the video fragments, could you indicate to what extent the displayed behaviour can be considered natural, unnatural, or even anthropomorphic for the species in question?*

The behavioural event of jumping itself, as seen in the video, is a very common behaviour in the wild. Such aerial behaviours can serve various functions. They are often carried out in social context (play, aggressive interactions, dominance display), but can also be carried out as part of prey hunting. The movement itself, including body positions, the manner of exiting and re-entering the water, the height and the distance, is perfectly natural. However, although dolphins may jump over one another in the wild, they would typically not jump over other objects, let alone humans. This is the part of the behaviour that is unnatural, whereas the jumping itself is natural.

2. *If the displayed behaviour is not natural, could you indicate to what extent the displayed behaviour differs from species-specific natural behaviour in the wild?*

See question 1.

3. *Could you indicate to what extent the behaviour might serve a necessary purpose in the care and management of the species in question?*

There is probably no particular purpose to this behavioural sequence, other than public entertainment. If one would argue that this behaviour is important for exercise and physical activity of the animals, it probably would not involve jumping over humans in the water.

4. *Does the behaviour, in your opinion, potentially compromise the well-being of the animals?*

Unlikely.

5. *Could you please provide justifications for your assessments in questions 1 to 4, including clear examples with comparisons of wild dolphin behaviour, while also referring to relevant scientific insights or literature that support your judgement?*

See previous questions. Examples of this behaviour occurring in the wild (without the human component) are found in various literature sources, including Bearzi, G., E. Politi, & G. Notarbartolo di Sciara. 1999. *Diurnal behavior of free-ranging bottlenose dolphins in the Kvarnerić (northern Adriatic Sea). Marine Mammal Science 15:1065-1097* and Lusseau, D. 2006. *Why do dolphins jump? Interpreting the behavioural repertoire of bottlenose dolphins (Tursiops sp.) in Doubtful Sound, New Zealand. Behavioural Processes 73, 3:257-265. 10.1016/j.beproc.2006.06.006*, among others.

4. Videofragment_DD_2024_4 The dolphins jump onto the shore multiple times.

1. *Based on the video fragments, could you indicate to what extent the displayed behaviour can be considered natural, unnatural, or even anthropomorphic for the species in question?*

In most wild populations of bottlenose dolphins, dolphins never intentionally strand themselves on shore. However, in some populations, bottlenose dolphins do intentionally strand themselves as part of prey capture tactics (e.g. Duffy-Echevarria, E. E., R. C. Connor, & D. J. St. Aubin. 2008. *Observations of strand-feeding behavior by bottlenose dolphins (Tursiops truncatus) in Bull Creek, South Carolina. Marine Mammal Science* 24:202-206. 10.1111/j.1748-7692.2007.00151.x). This behaviour can also be observed in some other delphinid species, such as killer whales (*Orcinus orca*, Lopez, J. C., & Lopez, D. (1985). *Killer whales (Orcinus orca) of Patagonia, and their behavior of intentional stranding while hunting nearshore. Journal of Mammalogy*, 66(1), 181-183) or Indian Ocean humpback dolphins (*Sousa plumbea*, Collins, T., Jog, K., Plön, S. and Braulik, G. 2025. *Chapter 4 - Atlantic and Indian Ocean humpback dolphins Sousa teuszii (Kükenthal, 1892) and S. plumbea (Cuvier, 1829). In Jefferson, T.A. (ed) Coastal Dolphins and Porpoises. Academic Press, pp 109-154*). However, that behaviour is clearly somewhat different than what is shown in the video, where the behaviour is performed for public entertainment purposes.

2. *If the displayed behaviour is not natural, could you indicate to what extent the displayed behaviour differs from species-specific natural behaviour in the wild?*

See question 1.

3. *Could you indicate to what extent the behaviour might serve a necessary purpose in the care and management of the species in question?*

This behaviour is likely relevant to medical examination or treatment purposes, where the animal needs to be available for the veterinarian to perform an inspection or a medical procedure. However, I imagine any medical inspection or intervention would not be carried out during a public show. Therefore, while the behaviour itself can be useful for the care and management of the animals, this would not be carried out during a show.

4. *Does the behaviour, in your opinion, potentially compromise the well-being of the animals?*

Unlikely. The potential for the behaviour to compromise the well-being of the animals would be dependent on the frequency with which a single animal is required to perform this behaviour, and the abrasiveness of the underlying surface on which the animal is required to place itself. If the surface was abrasive and the animal was required to position itself onto it very frequently, there would be some potential for abrasions and wounds to form due to repeated rubbing. However, I suspect (and hope) that the surface onto which the animals are required to place themselves is appropriate for this purpose, and that the frequency with which the behaviour is required to be repeated is not overly high (something I am unable to evaluate given the information I have at my disposal).

5. *Could you please provide justifications for your assessments in questions 1 to 4, including clear examples with comparisons of wild dolphin behaviour, while also referring to relevant scientific insights or literature that support your judgement?*

Examples already provided under question 1.

5. Videofragment_DD_2024_5 The dolphins lift their tails above the water.

1. Based on the video fragments, could you indicate to what extent the displayed behaviour can be considered natural, unnatural, or even anthropomorphic for the species in question?

This behaviour can be observed in the wild with some frequency, albeit not very commonly. The process of lifting the tail out of the water *per se* is very common, typically carried out as part of a dive or as percussive behaviour (tail slap). It is less common for the animal to be positioned in the water vertically, with the tail being lifted out of the water, as shown in this video, but it does occasionally happen. In my experience, this is highly population-, individual- and context-dependent. The “wagging” part (shaking the tail fluke while lifted out of the water) is rather rarely observed in the wild and seems to be anthropomorphic, resembling “waving”.

2. If the displayed behaviour is not natural, could you indicate to what extent the displayed behaviour differs from species-specific natural behaviour in the wild?

See question 1.

3. Could you indicate to what extent the behaviour might serve a necessary purpose in the care and management of the species in question?

I do not consider this behaviour to be required for a proper care and management of the animals. I can potentially see an application for drawing blood from the blood vessels in the tail fluke, but I would imagine this would be more easily achieved by the animal either being completely out of the water (see previous question) or being held in water horizontally by staff, as one person draws blood from the tail fluke. This would be unlikely to be attempted while the animal is positioned vertically in the water column. I therefore doubt this has any care or management applications, it is likely just a demonstration for the public.

4. Does the behaviour, in your opinion, potentially compromise the well-being of the animals?

Unlikely. There is nothing inherently risky for the animal while exhibiting this behaviour.

5. Could you please provide justifications for your assessments in questions 1 to 4, including clear examples with comparisons of wild dolphin behaviour, while also referring to relevant scientific insights or literature that support your judgement?

As in previous cases, it is difficult to pinpoint single examples. I already provided further context and some explanations in questions 1-4.

6. Videofragment_DD_2024_6 A dolphin is being deprived from its sight using stick-on eye caps, demonstrating how dolphins use echolocation to navigate.

1. Based on the video fragments, could you indicate to what extent the displayed behaviour can be considered natural, unnatural, or even anthropomorphic for the species in question?

This depends on what exactly one means. Having suction cups placed over the eyes and being asked to retrieve an artificial object is certainly not something dolphins experience in the wild. However, having to navigate and locate objects without sight is a regular occurrence for dolphins in the wild.

2. If the displayed behaviour is not natural, could you indicate to what extent the displayed behaviour differs from species-specific natural behaviour in the wild?

In natural settings dolphins would need to use echolocation in the absence of visual stimuli often, for example during night time or in waters with very poor visibility. But in water with good visibility and during daylight hours, animals could use both sound and vision to orientate themselves in their environment.

3. Could you indicate to what extent the behaviour might serve a necessary purpose in the care and management of the species in question?

I assume none. This was likely merely a demonstration for the public, possibly while explaining echolocation. In non-display captive settings, at research facilities, dolphins are commonly blindfolded this way in studies of sensory biology, behaviour and cognition. However, those studies would be conducted in very controlled settings, not during a public show.

4. Does the behaviour, in your opinion, potentially compromise the well-being of the animals?

I suspect not. Dolphins are well able to navigate and locate objects without vision, and I imagine eye caps are only placed on them for short amounts of time. However, the potential for this to compromise their well-being would depend on what kind of eye caps are used, how carefully they are placed on the animals and what material they are made from, all of which are parameters I am unable to assess from the videos (nor am I an expert in those questions). The only potential risk would likely be damage to the eyes, but I suspect (and hope) that the eye caps and the placement method used meet the standards of good practice for such use.

5. Could you please provide justifications for your assessments in questions 1 to 4, including clear examples with comparisons of wild dolphin behaviour, while also referring to relevant scientific insights or literature that support your judgement?

Some examples of using eye caps to study dolphin sensory biology can be found in *Bruck, J. N., & Pack, A. A. (2022). Understanding across the senses: cross-modal studies of cognition in cetaceans. Animal Cognition, 25(5), 1059-1075.*

7. Videofragment_DD_2024_7 The dolphins perform multiple different synchronized actions.

1. Based on the video fragments, could you indicate to what extent the displayed behaviour can be considered natural, unnatural, or even anthropomorphic for the species in question?

The aerial events themselves are observed regularly in the wild, with varying frequency. Some of the leaps (e.g. the animal emerging beak-first and re-entering the water beak-first) could probably be labelled as everyday occurrence in the wild. The same is largely true for the inverted leaps. Others, such as the spinning along the long body axis, are somewhat less commonly seen in common bottlenose dolphins, but commonly observed in spinner dolphins (*Stenella longirostris*), which is how the latter got their common English name. The back somersaults are also observed less frequently, but they do occur. The behaviour where the two dolphins are rotating in place is much less commonly observed, I would even label it as rare. This behaviour is somewhat anthropomorphic, as it appears to resemble a person rotating.

Synchrony in behaviours generally is commonly observed in the wild.

2. If the displayed behaviour is not natural, could you indicate to what extent the displayed behaviour differs from species-specific natural behaviour in the wild?

See above.

3. Could you indicate to what extent the behaviour might serve a necessary purpose in the care and management of the species in question?

Probably none, at least not in this context. If this was a behaviour that the animals themselves initiate, then this would be part of their social and behavioural dynamics. However, in this case these behaviours are performed as part of the show. I believe their only purpose is entertainment. Also see my earlier comment on physical exercise.

4. Does the behaviour, in your opinion, potentially compromise the well-being of the animals?

Unlikely. Apart from performing a behaviour to obtain a reward, there is nothing in the behaviour as such that is likely to compromise the well-being of the animals.

5. Could you please provide justifications for your assessments in questions 1 to 4, including clear examples with comparisons of wild dolphin behaviour, while also referring to relevant scientific insights or literature that support your judgement?

See above.

8. Videofragment_YT_2024_1 A dolphin makes sound.

1. Based on the video fragments, could you indicate to what extent the displayed behaviour can be considered natural, unnatural, or even anthropomorphic for the species in question?

It is very difficult for me to discern sounds from this particular video, due to sound quality and the presence of other sounds (music, echoes in the hall and the public). Therefore, there is limited amount of information I can draw from this. However, if I am hearing and interpreting this correctly, there is a “crying” or “wailing” sound, presumably produced by the dolphin. If that is the case, I would consider this a rather unnatural behaviour.

2. If the displayed behaviour is not natural, could you indicate to what extent the displayed behaviour differs from species-specific natural behaviour in the wild?

Dolphins regularly produce various kinds of sounds, which are used for communication, orientation, prey localisation and prey capture. Some of them do somewhat resemble the sounds heard in the video, although the sound in the video appears to be exaggerated. However, dolphins typically vocalise underwater, not above water.

3. Could you indicate to what extent the behaviour might serve a necessary purpose in the care and management of the species in question?

Likely none. This was probably for demonstration/entertainment purposes. I do not see any application of instructing a dolphin to vocalise out of the water.

4. Does the behaviour, in your opinion, potentially compromise the well-being of the animals?

Unlikely.

5. Could you please provide justifications for your assessments in questions 1 to 4, including clear examples with comparisons of wild dolphin behaviour, while also referring to relevant scientific insights or literature that support your judgement?

See above.

9. Videofragment_YT_2024_2 A dolphin jumps out of the water and briefly stands upward using its tail.

1. Based on the video fragments, could you indicate to what extent the displayed behaviour can be considered natural, unnatural, or even anthropomorphic for the species in question?

This is not a normal behaviour in the wild at all and I have never observed it in the wild in any population of bottlenose dolphins.

2. If the displayed behaviour is not natural, could you indicate to what extent the displayed behaviour differs from species-specific natural behaviour in the wild?

Dolphins have extremely powerful tails and are commonly observed propelling themselves clear out of the water. However, the “tail-standing” or “tail-walking” observed in this video, while commonly seen in captive facilities as part of dolphins shows, is not something typically observed in the wild. This should not be confused with a “back slap” or “back breach”, where the dolphin almost completely emerges from the water (only the tail fluke remains submerged), appears to “hover” in the air for about a second, and then forcefully slaps the water with its back. This latter behaviour is commonly observed in the wild, but is distinctly different from the “tail-standing” or “tail-walking” observed in the video, where the animal actively attempts to remain upright using the movements of its tail.

3. Could you indicate to what extent the behaviour might serve a necessary purpose in the care and management of the species in question?

None. Likely the only purpose is entertainment and demonstration of physical capabilities of these animals.

4. Does the behaviour, in your opinion, potentially compromise the well-being of the animals?

Probably not. I suppose there is some potential for muscle strain, but I consider this somewhat far-fetched.

5. Could you please provide justifications for your assessments in questions 1 to 4, including clear examples with comparisons of wild dolphin behaviour, while also referring to relevant scientific insights or literature that support your judgement?

See above.

10. Videofragment_YT_2024_3 A dolphin throws water backward with its head.

1. Based on the video fragments, could you indicate to what extent the displayed behaviour can be considered natural, unnatural, or even anthropomorphic for the species in question?

I have never observed this behaviour in the wild, nor am I aware of it occurring. The only behaviour that appears to resemble this would be fish whacking and fish tossing, where the animal propels prey into the air using head movements (the fish could be tossed using teeth or using the beak). However, that is a very different context from the one shown in the video. In the video, the animal is made to splash water using such head movements, apparently for amusement of the public.

Note that there is an additional behaviour in the video (not captured in the file caption), where the dolphin is repeatedly slapping the water surface with its tail fluke. This behaviour *per se* is common in the wild in various contexts (but without the addition of a human holding the animal's beak in place, of course).

2. If the displayed behaviour is not natural, could you indicate to what extent the displayed behaviour differs from species-specific natural behaviour in the wild?

See above.

3. Could you indicate to what extent the behaviour might serve a necessary purpose in the care and management of the species in question?

Likely none.

4. Does the behaviour, in your opinion, potentially compromise the well-being of the animals?

Unlikely.

5. Could you please provide justifications for your assessments in questions 1 to 4, including clear examples with comparisons of wild dolphin behaviour, while also referring to relevant scientific insights or literature that support your judgement?

See above.

11. Videofragment_YT_2024_4 Dolphins jump over a water beam.

1. Based on the video fragments, could you indicate to what extent the displayed behaviour can be considered natural, unnatural, or even anthropomorphic for the species in question?

The jumping itself is commonly observed in the wild – but not over any water beams or other obstacles.

2. If the displayed behaviour is not natural, could you indicate to what extent the displayed behaviour differs from species-specific natural behaviour in the wild?

See question 1.

3. Could you indicate to what extent the behaviour might serve a necessary purpose in the care and management of the species in question?

None.

4. Does the behaviour, in your opinion, potentially compromise the well-being of the animals?

Unlikely.

5. Could you please provide justifications for your assessments in questions 1 to 4, including clear examples with comparisons of wild dolphin behaviour, while also referring to relevant scientific insights or literature that support your judgement?

See above.

12. Videofragment_YT_2024_5 A dolphin jumps straight up out of the water multiple times in a row.

1. Based on the video fragments, could you indicate to what extent the displayed behaviour can be considered natural, unnatural, or even anthropomorphic for the species in question?

The behaviour itself can be observed in the wild relatively commonly.

2. If the displayed behaviour is not natural, could you indicate to what extent the displayed behaviour differs from species-specific natural behaviour in the wild?

The behaviour itself is not unnatural, but in this case the animal is not initiating it itself, but rather due to the instruction of the trainers, as part of a show.

3. Could you indicate to what extent the behaviour might serve a necessary purpose in the care and management of the species in question?

None.

4. Does the behaviour, in your opinion, potentially compromise the well-being of the animals?

Unlikely.

5. Could you please provide justifications for your assessments in questions 1 to 4, including clear examples with comparisons of wild dolphin behaviour, while also referring to relevant scientific insights or literature that support your judgement?

See above.

13. Videofragment_YT_2024_6 Dolphin jumps out of the water showing its belly.

1. Based on the video fragments, could you indicate to what extent the displayed behaviour can be considered natural, unnatural, or even anthropomorphic for the species in question?

This type of jump is rarely observed in the wild, at least in any of the populations I have observed (at least 14 different populations of this species). It may occur at times in some places, but I consider it relatively rare.

2. If the displayed behaviour is not natural, could you indicate to what extent the displayed behaviour differs from species-specific natural behaviour in the wild?

It is simply the type of movement (clearing the water, suspension in air, re-entering the water tail first, with the body curved) that is not commonly observed, but dolphins in the wild do perform several types of jumps with different body configurations and movements types.

3. Could you indicate to what extent the behaviour might serve a necessary purpose in the care and management of the species in question?

Likely none.

4. Does the behaviour, in your opinion, potentially compromise the well-being of the animals?

Unlikely.

5. Could you please provide justifications for your assessments in questions 1 to 4, including clear examples with comparisons of wild dolphin behaviour, while also referring to relevant scientific insights or literature that support your judgement?

See above.

14. Videofragment_YT_2024_7 Dolphins perform a spin in the air (also shortly seen in Videofragment_DD_2024_7)

1. Based on the video fragments, could you indicate to what extent the displayed behaviour can be considered natural, unnatural, or even anthropomorphic for the species in question?

See answer under "7. Videofragment_DD_2024_7 The dolphins perform multiple different synchronized actions".

2. If the displayed behaviour is not natural, could you indicate to what extent the displayed behaviour differs from species-specific natural behaviour in the wild?

See above.

3. Could you indicate to what extent the behaviour might serve a necessary purpose in the care and management of the species in question?

Likely none.

4. Does the behaviour, in your opinion, potentially compromise the well-being of the animals?

Unlikely.

5. Could you please provide justifications for your assessments in questions 1 to 4, including clear examples with comparisons of wild dolphin behaviour, while also referring to relevant scientific insights or literature that support your judgement?

See above.

15. Videofragment_YT_2024_8 A dolphin swims while slapping its tail on the water, creating splashes.

1. Based on the video fragments, could you indicate to what extent the displayed behaviour can be considered natural, unnatural, or even anthropomorphic for the species in question?

Tail slaps as such are a common occurrence in wild dolphin behaviour. They vary in context, frequency and intensity. In the wild, a sequence such as one observed in the video would lead me to believe the animal is agitated or potentially in pain or some other form of distress. Note that I am not suggesting the animal in this particular video is in pain or distress. In this example it appears to merely be a trained behaviour meant to entertain the public.

2. If the displayed behaviour is not natural, could you indicate to what extent the displayed behaviour differs from species-specific natural behaviour in the wild?

See above.

3. Could you indicate to what extent the behaviour might serve a necessary purpose in the care and management of the species in question?

Likely none.

4. Does the behaviour, in your opinion, potentially compromise the well-being of the animals?

Unlikely.

5. Could you please provide justifications for your assessments in questions 1 to 4, including clear examples with comparisons of wild dolphin behaviour, while also referring to relevant scientific insights or literature that support your judgement?

See above.

16. Videofragment_YT_2024_9 Two dolphins place their noses on the trainer's neck.

1. Based on the video fragments, could you indicate to what extent the displayed behaviour can be considered natural, unnatural, or even anthropomorphic for the species in question?

This behaviour is never observed in the wild to my knowledge.

2. If the displayed behaviour is not natural, could you indicate to what extent the displayed behaviour differs from species-specific natural behaviour in the wild?

There is no reason why a wild dolphin would ever place its beak on a human's neck, or even approach a human this closely (an exception to this last comment would be solitary sociable dolphins, but their behaviour by definition is not considered entirely natural). This particular trained behaviour gives the impression of dolphins as pets, but does not depict their natural behaviour.

3. Could you indicate to what extent the behaviour might serve a necessary purpose in the care and management of the species in question?

Likely none, other than potentially an attempt to create a bond between dolphins and their trainers, although I imagine this is achieved via other means.

4. Does the behaviour, in your opinion, potentially compromise the well-being of the animals?

Unlikely. It merely presents them in a way that does not accurately capture their biology and behaviour.

5. Could you please provide justifications for your assessments in questions 1 to 4, including clear examples with comparisons of wild dolphin behaviour, while also referring to relevant scientific insights or literature that support your judgement?

See above.

17. Videofragment_YT_2024_10 Two dolphins swim on their backs with the trainer positioned between them.

1. Based on the video fragments, could you indicate to what extent the displayed behaviour can be considered natural, unnatural, or even anthropomorphic for the species in question?

The mere fact that a dolphin is pushing a human through water renders this behaviour unnatural, as this situation would extremely rarely, if ever, occur in the wild. While dolphins can and do occasionally push various objects or each other with their rostrums, this behaviour almost certainly would not involve humans (see answers to “1. Videofragment_DD_2024_1 A dolphin pushes the trainer through the water”). Such behaviour appears to be part of dolphin shows in captivity relatively often, but is not something observed in the wild.

2. If the displayed behaviour is not natural, could you indicate to what extent the displayed behaviour differs from species-specific natural behaviour in the wild?

See above.

3. Could you indicate to what extent the behaviour might serve a necessary purpose in the care and management of the species in question?

Likely none.

4. Does the behaviour, in your opinion, potentially compromise the well-being of the animals?

Unlikely, other than making them perform behaviours they would be unlikely to perform in the wild.

5. Could you please provide justifications for your assessments in questions 1 to 4, including clear examples with comparisons of wild dolphin behaviour, while also referring to relevant scientific insights or literature that support your judgement?

See above.

18. Videofragment_YT_2024_11 Three dolphins float motionless in the water on their backs.

1. Based on the video fragments, could you indicate to what extent the displayed behaviour can be considered natural, unnatural, or even anthropomorphic for the species in question?

This appears to be a highly unnatural behaviour. There is no biological reason why 3 dolphins would form this position floating on their backs.

2. If the displayed behaviour is not natural, could you indicate to what extent the displayed behaviour differs from species-specific natural behaviour in the wild?

Occasional floating or inverted swimming does occur in this species. Some other delphinid species such as pilot whales (*Globicephala* sp.) regularly rest at the water surface with animals positioned parallel to each other (upright, not inverted), a behaviour called "logging". However, the behaviour in the video is not an example of any of the above. This appears to merely be a demonstration of the ability of synchronicity of these animals, as well as a demonstration of what they can be taught.

3. Could you indicate to what extent the behaviour might serve a necessary purpose in the care and management of the species in question?

Likely none, see previous question. Training a dolphin to lie semi-motionless on the surface with its ventral side exposed can serve medical examination purposes, where the ventral side of the animal needs to be visible or reachable. However, this would not require 3 animals performing this behaviour simultaneously.

4. Does the behaviour, in your opinion, potentially compromise the well-being of the animals?

Unlikely.

5. Could you please provide justifications for your assessments in questions 1 to 4, including clear examples with comparisons of wild dolphin behaviour, while also referring to relevant scientific insights or literature that support your judgement?

See above.

EPIDERMAL LESIONS

In some of the videos, some animals appear to exhibit epidermal lesions/conditions.

See for example:

Van Bresseem, M. F., A. J. Raga, G. Di Guardo, P. D. Jepson, P. J. Duignan, U. Siebert, T. Barrett, M. Santos, I. B. Moreno, S. Siciliano, A. Aguilar, & K. Van Waerebeek. 2009. Emerging infectious diseases in cetaceans worldwide and the possible role of environmental stressors. Diseases of Aquatic Organisms 86:143-157. 10.3354/dao02101

Van Bresseem, M. F., K. Van Waerebeek, F. J. Aznar, J. A. Raga, P. D. Jepson, P. Duignan, R. Deaville, L. Flach, F. Viddi, J. R. Baker, A. P. Di Benedetto, M. Echegaray, T. Genov, J. Reyes, F. Felix, R. Gaspar, R. Ramos, V. Peddemors, G. P. Sanino, & U. Siebert. 2009. Epidemiological pattern of tattoo skin disease: a potential general health indicator for cetaceans. Diseases of Aquatic Organisms 85:225-237. 10.3354/dao02080).

These lesions can be a result of various factors, including bacterial, viral or fungal infections, as well as environmental conditions such as salinity. Diatoms and natural pigmentation patterns may also create an appearance of skin lesions, even if the animal is otherwise healthy.

These suspected lesions are most apparent in the following video fragments:

1. Videofragment_DD_2024_1 A dolphin pushes the trainer through the water.
4. Videofragment_DD_2024_4 The dolphins jump onto the shore multiple times.
5. Videofragment_DD_2024_5 The dolphins lift their tails above the water.
6. Videofragment_DD_2024_6 A dolphin is being deprived from its sight using stick-on eye caps, demonstrating how dolphins use echolocation to navigate.
7. Videofragment_DD_2024_7 The dolphins perform multiple different synchronized actions.

From the videos it appears that the lesions are most prominent on one individual, likely the same individual across videos. It is not possible to evaluate the extent, type or cause of these skin conditions from these videos, as high-quality still images are better suited for this. Moreover, even with such high-quality images, it would be difficult to assess the severity, type and cause of these lesions without examining them properly via more detailed methods such as microscopic inspection, histology or swabs and microbe cultures. While I have some experience with observing and documenting skin lesions in wild cetaceans, I am not a veterinarian or a skin lesion expert. It would be advisable for a qualified veterinarian to examine the animals in more detail in order to make a proper assessment. The appearance of lesions does not necessarily mean that the animals are compromised, but may warrant a closer look.